

Drăgulescu Ioan, născut în 05.05.1946, Comloșu Mare, județul Timiș. Deportat împreună cu familia D. Iulian (tata), D. Livia (mama), D. Sofia (bunica) la Schei (Stăncuța Nouă). Înregistrat în 02.04.1997, Timișoara.

Deci ceea ce pot eu să spun, multe lucruri le știu de la părinții, deci practic având 5 ani prea puține cunoștințe le-am putut atunci reține la momentul de față, dar foarte, foarte multe lucruri îmi aduc aminte.

Deci tată-meu mi-o spus că noaptea în jur de ora unu jumate noaptea a venit un cetățean probabil un securist împreună cu doi militari, i-a ordonat să împacheteze cât pot să ieie într-o căruță, a înhămat doi cai, pot să lege și o vacă eventual și lucrurile cred că le-au fost totuși spuse ce ar putea să ia cu ei deoarece le-a zis că îi mută într-o altă localitate. Deci fiecare și-a ordonat ce să-și ieie: pat, dulap, masă, eventual ceva ustensile pentru mâncat și în momentele alea nimeni nu a știut practic să se ordoneze, fiecare a luat la întâmplare.

Atâta știu că ne-a dus la marginea satului, lângă gară, ne-a ocolit, ne-a pus pe toți acolo absolut toate familiile care au fost ridicate și ne-au ținut cinci zile ocoliți bineînțeles, împrejmuți de militari și imaginați-vă că eram forțați să stăm acolo în câmp sau mai bine zis lângă gară pe iarbă și casele noastre erau descuiate și erau la discreția fiecăruia care putea să fure tot ce a vrut din casă. Ne spunea inițial că o să facă o inventariere dar nimeni din sat n-a văzut o inventariere [a bunurilor rămase], deci părinții mei n-au văzut o inventariere eu eram mic, nu aveam cum să o văd. Practic s-a furat tot din casă poate chiar în perioada aia de cinci zile cât am stat la gară.

După aceea știu că a venit trenul marfar s-a tras trenul pe linie acolo și au fost împachetați, partea... animalele într-un vagon la 2-3 familii, și-n celălalt vagon de marfă oamenii cu mobila respectivă. Startul de plecare s-a dat la tren, nu știu cât o fi fost de lung în orice caz foarte, foarte rar în gări se oprea, deci era cam pe post de accelerat după câte am auzit. În unele gări se mai oprea de mai permitea să iei apă și nu știu... anumite lucruri.

Știu că ne-a oprit... Precis comuna, nu știu, Cioara în Bărăgan, lângă Slobozia. Acolo ne-a debarcat jos și... pe mine, pe mama și pe bunică-mea, familia plus tata. Eu, mama și bunică-mea ne-am imbarcat într-un camion cu mobila și am plecat într-o direcție. Tată-meu a rămas pe loc cu căruța cu cai. Am ajuns într-un loc stabilit de ei, practic în porumb și... dacă vă imaginați ce înseamnă să culegi porumb, înseamnă că... ca să poți să intri ca să ridici porumbul ăla cules trebuie să tai trei-patru rânduri de tulei din ăia. Ei, acești tulei, acele rânduri tăiate erau o stradă. Intra camionul pe acea stradă și așa s-a format strada. Și acolo era un cetățean care a oprit camionul și a spus: "Aici voi" deci pur și simplu în porumb, acolo a debarcat mobila bunica, mama, ori dat dulapurile două paturi erau în porumb. Norocul a fost că tata a luat o foaie de cort de la mașina de cosit și aia s-a bătut pe dulapuri și s-a făcut cortul. Până peste două-trei zile a venit și tata cu convoiul de căruțe, bineînțeles, însoțit de miliție. Asta a fost în perioada de sfârșit de iunie, a început ploile, atâta știu că eu dormeam în dulap, deci ăsta a fost patul meu din cauza ploilor care erau; imaginați-vă ce înseamnă ploaie în Bărăgan.

După aceea știu că spre sfârșitul anului, înainte de a ajunge la toamnă, s-a dat dreptul să facă case, deci i-a obligat să facă case în două moduri. O familie cum am fost noi (tata, mama, bunica și eu) a fost casă de tip I, deci n-aveai voie să faci decât o bucatărie și o cameră, două uși și două geamuri... Ți-a dat probabil dreptul să le cumperi... Deci ușă la bucatărie, ai avut un geam, din bucatărie ai intrat în cameră și acolo ai mai avut un geam. Care au fost: moș, babă și o familie tânără cu copil era casă tip II cu bucatărie la mijloc și două camere: una în stânga și una în dreapta.

Tot satul era fără gard, nimeni n-a avut gard, era un câmp..., o vraiste. Mulți au luat și porc, imaginați-vă ce înseamnă un porc adus din Banat față de Băltărețu ăla care era... cum să spun... pe puțin ca porcul mistreț, ceva sălbăticuie.

Și localnicii de acolo când au văzut porcul Yorku' nost care a ajuns la 180 kg au zis că-i nobil german, imaginați-vă cât de înapoiți au fost acei oameni. Toate treburile astea s-au petrecut; în perioada asta acei oameni deportați acolo trebuiau să lucreze. Au fost forțați... deci rețineți au fost în domiciliu forțat, deci n-aveai voie să părăsești comuna. Deci numai la indicațiile lor puteai să mergi, au mers să lucreze (inclusiv părinții lui) la orezărie, la bumbac și toate aceste lucrări erau în apă, erau lângă bălțile Dunării... apă din abundență, aveai unde să alegi: ori la orezărie ori la bumbac! După aceea au făcut o fermă pentru agricultură cu tractoare; era un conac vechi acolo, deci în jurul conacului s-a făcut ferma și practic restul era câmp.

În satul ăla (locul deportării) erau vreo cinci-șase deci eram tare diversificați, eram din Comloș, Dinaș, Sănnicolau, Pesac, Saravale, Balcani... foarte, foarte diversificați eram. Neamurile mele, părinții lui mamă-mea erau și din partea tatălui ei și din partea mamei ei erau în alt sat (în Banat, toți locuiseră în Comloș), la 50-60 km de noi și n-am avut dreptul decât după patru ani să ne întâlnim cu ei și atunci cu cereri foarte mari am reușit să se ducă mama să-și vadă părinții. Din partea mea toate neamurile, toate rudeniile au fost prin Bărăgan. Acasă la Comloș n-am avut decât niște fini și niște neamuri foarte distante, nu neamuri apropiate.

Ce mai știu din Bărăgan... a început școala... eu la șapte ani am început școala. S-a făcut o școală; în clasă eram din clasa întâi începând, a doua, a treia și a patra, marea majoritate n-au fost mai mari copiii și eram toți în aceeași clasă. Am avut o învățătoare din Câmpeni, aproape de Câmpeni... precis de unde nu știu și o doctoriță din Mehedinți. De ce știu asta pentru că fata lu' doctorița și băiatul lu' învățătoare era la fel coleg de clasă. Ce mai pot să vă zic, în clasa a III-a știu că ne-a adus înapoi, am avut dreptul să ne întoarcem. În anul 1954 (1955) au adus deportații politici de la Canal și tatăl meu fiind probabil un om mai gospodar a fost la fermă acolo, pe lângă... ca un fel de administrator, dar numai cu munca, cu titlul nu era voie că eram deportați și acolo trebuia să fie titularul lor.

Știu că din patru politicieni din ăștia au fost la noi în casă, fiind acolo, lucrând cu taică-miu la fermă au venit seara, fiind iarnă, fiind frig au venit la noi să se încălzească. Erau unul dintre nepoții lui Brătianu, era un profesor Neicane Radu, era Iuliu Nasta și... nu mai știu cine, dar știu că patru persoane erau, erau mai mulți în sat, dar pe ăștia patru îi știam că eram acolo în casă, erau la noi în casă.

Când am venit din Bărăgan în '56... multe lucruri se pot spune de acolo, fiind copil nu prea le știu eu exact dar... foarte... o viață de chin... v-am spus, în porumb să te lase să-ți faci casa... am uitat să vă spun, casa era acoperită cu papură-trestie și în '53 a fost o iarnă îngrozitoare. Ca să poți să ieși afară din casă... așa viscoala, a viscolit patru zile și patru nopți, poate mai mult, ca să putem ieși afară din casă trebuia să ieșim pe fereastră că ușa era blocată. Ieșeam pe fereastră, curățam la ușă și atunci puteam să ieșim afară. Imaginați-vă că zăpada era atât de înaltă cât casa. Ne urcam pe casă și ne dădeam cu sania de acolo. Și erau niște ierni ce nu se pot descrie, erau niște ierni de domeniul fantasticului, un frig... și atunci, toamna, înainte de zăpadă, veneau ciulinii Bărăganului care multă lume nu știe ce înseamnă. Niște spini mari și când îi ia vântul cu viteză... la crivățul ăla... îi rontujea, îi învârtea pe câmp și când te lovea unul din ăia erai ca și rănit... spini, într-adevăr ceva deosebit erau ciulinii ăia.

Acuma, la întoarcere în sat am venit în casă, când am ajuns la casă era casa părăsită, goală și la noi în casă a stat unul care și acum mai este în Comloș. Se poate și acuma vedea o porțiune de... cum se zice la noi șopru unde se pune căruța la scut și urma trei cocini de porci s-a luat tavanul și s-a băgat pe foc, deci dacă te uiți de jos vezi țigla de sus. Și unde a fost grajdul de vaci și încă o șură... acolo... șura a băgat-o pe foc, grajdul de vaci la fel, i-a luat tavanul și la băgat pe foc și au rămas numai grinzile. În grădină au fost pomi, i-a scos și numai

bine când am venit noi a rămas casa goală. Asta este un lucru fericit ce am avut noi că am putut intra în casă, dar părinții din partea mamei și din partea mamei ei și din partea tatălui ei au fost oameni care au avut vie și case mult mai mari și mai noi. În casele lor era ferma, birourile fermei, plus pivnița care datorită faptului că au avut via, era bineînțeles pivniță cu butoaie pentru vin care iară erau luate în puterea fermelor. Deci și ei au avut o singură... și ei au fost fericiți că au primit o cameră... au fost alții care nu au intrat în casă, poate după zece ani. Deci casa lor și ei stăteau în altă parte pentru că nu au putut din cauză că erau brigăzile de la colectiv. Dar în marea majoritate erau centre pentru brigăzile de colectiv și acolo omul n-a avut cum să intre în casă. Vecinii noștri [Polverejan Ion - în casă la el a fost brigada CAP] la fel, n-au fost în casă decât după zece ani. În anul când noi am plecat, când ne-a ridicat pe Bărăgan, tatăl meu și părinții au adunat cărămidă, lemn să-și facă o nouă casă. Din acea cărămidă și acel lemn, țigla, tot ce era necesar pentru casă, după câte știm noi, s-a făcut cinematograful și ceva grajduri la colectiv.

Deci multă lume a rămas cu casa, noi am rămas fără cărămidă, dacă o aveam poate făcută, mai aveam și acum casa... așa doar cărămida... s-a făcut cinematograf.

În clasa a III-a am venit.

[Care au fost relațiile cu cei lângă care ați locuit în Bărăgan?]

[Vecinii de unde au fost?]

Da... în mare parte ne-au cam lăsat, în fața noastră a fost unul din Comloșul Mic, în spatele nostru, în spatele casei a fost tot unul din Comloșul Mare, vis-a-vis a fost din Sănnicolau, puțin lateral a fost din Pesac și din Saravale. Deci cam împrăștiați... mai exista... în funcție de locul cum ne-a așezat acolo noi am fost în cucuruz. Și s-au format două cartiere în satul respectiv: ăi din cucuruz și ăi din cartofi. Ce înseamnă, în cartierul cartofi erau cei care au fost debarcați în cartofi. Noi am fost în cucuruz. În cartierul cartofi erau majoritatea de la Dinaș, sârbi erau... e ceva dureros [face această precizare pentru că fiul - prezent la înregistrare - auzind remarca cu privire la numele "cartierelor" a început să râdă].

În 1972 am fost din nou în Bărăgan, după ce mi-am cumpărat mașină m-am dus la mare și am ținut neapărat să mă duc să văd unde mi-am petrecu eu copilăria. La spusele lui tată-meu... mi-a spus mergi cauți ferma, acolo există după câte știa el, după câte a mai auzit de la alții, există inginerul Ghica. Acest inginer Ghica și pe vremuri a fost tot șeful fermei. Și am reușit într-adevăr să mă duc în '72 la această comună vestită, Schei Stăncuța Nouă. De ce îi zicea Stăncuța Nouă? Pentru că era lângă satul Stăncuța Veche. [Cei din Stăncuța Veche erau băștinași].

Băștinași din Bărăgan... imediat vă povestesc, vă spun cât erau ei de gospodari.

După ce am ajuns acolo, am ajuns la Slobozia, de la Slobozia știam că aproape în jur de 15-20 km e această comună... acest sat, fost sat al meu. Și bineînțeles că din întrebări... am întrebat pe unul pe altul... mi-au spus, am reușit să merg pe dig... că nu știa lumea să mă îndrume unde, am mers pe digul Călmățuiului și am ajuns într-adevăr în Stăncuța Veche. Ajungând în Stăncuța Veche imaginați-vă când eu am întrebat (o mașină de TM) unde-i satul Stăncuța Nouă. Dacă întrebam un tânăr se uita cam speriat, că nu putea să-și imagineze cei aia Stăncuța Nouă, Schei nici atât. Și atunci am încercat să întreb bătrânii și bătrânii mi-au spus: uite mă, băiatule, dar de unde știi tu de această comună, de acest sat? Și le-am spus: am fost și eu aici în copilărie. Și atunci unul singur mi-a spus: mergi pe drumul ăsta, te duci drept și în partea stângă vezi o pădure, deci pădurea aia practic era acea fermă rămasă de pe vremea când am fost noi în Bărăgan. Ce m-a interesat, am vrut să văd acolo fostul sat. Am auzit de acasă că acest sat a fost distrus, arat. Și într-adevăr m-am convins. Când am ajuns acolo la marginea fermei, oamenii care lucrau acolo, care erau în față s-au postat în fața porții și au rămas așa... că ce mașină calcă acolo. Imaginați-vă că totuși în '72 nu prea erau mașini. Am ajuns și am

întrebat două persoane, doi bărbați. Unde există satul Schei? Unul dintre ei, mai guraliv: “Da’ de unde dumneata știi de acest sat?”. I-am spus că am fost aici și întâmplarea face ca acel om l-a cunoscut pe tatăl meu, i-am spus cum mă cheamă, deci a lucrat împreună cu tatăl meu acolo. L-am întrebat că vreau să stau de vorbă cu inginerul Ghica dacă mai există. Da. Și m-am dus la acest inginer și l-am întrebat despre comună, despre sat. Acest inginer mi-a povestit. De ce m-am interesat? De cimitir. Pentru că acolo a murit o verișoară primară a lui tata. [A se vedea pozele de la înmormântare].

Și inginerul Ghica mi-a spus în felul următor: “ceea ce mai știu și eu e că în anul ‘56, toamna spre iarnă au adus niște țigani de București, nu știu, așa se zicea, cât adevăr e nu știm precis. Acești țigani au rămas, cum nouă ne dădea drumul, ocupau casele cu acești țigani. Acești oameni nu aveau aprovizionare, nimic, și au băgat până și acoperișul în foc și bineînțeles că, casele făcute, cum erau din chirpici, din pământ bătut, dacă nu i-ai dat puțină atenția bineînțeles că se dărâmă. Dărâmându-se se făceau mușuroaie de pământ la care inginerul Ghica a cerut la autorități pe vremea aia să are, să redea acest teren agriculturii și bineînțeles arând a arat și cimitirul, a arat și absolut tot, o singură fântână mi-a explicat că există. În satul respectiv s-au făcut două fântâni.

[Cine le-a făcut?]

Localnicii de acolo, deci noi practic, și una din fântâni a rămas și aia părăsită, restul tot este redat agriculturii, nu mai există cimitir, nu mai știe nimeni unde e cimitirul. Deci orice cetățean este fără neam mort în Bărăgan, este șters tot.

Eu consider că fiecare își cunoaște părinții, eu consider că am avut niște părinți foarte harnici, după ce am venit din Bărăgan... ce am putut să aducem din Bărăgan, imaginați-vă că acea mobilă care am dus-o aceea am adus-o și înapoi că alta n-am avut de unde să o luăm și chiar dacă puteai să iei nu aveai unde să o bagi, casa era tip I, o cameră și o bucătărie, deci cu ce am plecat cu aia am venit înapoi. Că fiecare și-o mai adus grâu sau porumb, deci cereale, asta fiecare cum s-o gospodărit. Și au început munca tată-meu și mamă-mea sau angajat la zidari, deci munca cea mai grea, salahor și într-adevăr au muncit foarte mult, ca în anul ‘70 au reușit să-mi cumpere mașină. După ce a terminat cu zidăria s-au apucat de grădină că altă posibilitate nu era. Deci era colectivul în care se lucra. Am uitat să vă spun, dar vă spun totuși de colectiv cum s-a procedat. A început cu grădina. Grădina, el și câțiva nemți din sat chiar din comună, satul lipit de Comloș, Lunga, au început cultivarea roșiilor și ardeiului pentru boia, roșiile le dădeau pentru export la gară. Munca asta ca să cultivi 1000, 1500 sau 2000 de roșii de plante era foarte grea. De ce? Pentru că trebuiau recoltate, trebuiau sortate, trebuiau puse în lăzi, duse în fiecare dimineață la gară, la export.

După aceea veneau acasă, le udau, continua munca, seara începeai din nou. Și asta se repeta în fiecare zi în perioada de vară plus de asta că trebuia să te duci și la colectiv.

Dacă reușea să le pacheteze de seara, le căra mamă-mea la gară și se ducea tată-meu la colectiv sau invers. Și munca asta a fost un efort foarte mare, într-adevăr poate al patrulea din sat au reușit să cumpere mașină.

[Câți ani aveți? Câți ani a durat?]

Consider că din ‘60, ‘66 am plecat la armată, în ‘68 când am venit de la armată mi-au spus: “Na, mergem la Timișoara să băgăm bani pentru mașină!” Și am mers la CEC și am băgat bani pentru mașină. Era pe vremea aia 48.000 de lei pentru mașină, ca după doi ani jumate să reușim să cumpărăm o Skodă. La mine în sat au mai fost care au avut mașină, dar toate aduse de la neamuri din America. Au fost oameni harnici care după câțva timp și-au cumpărat mașină, dar am fost printre primii care am avut o skodiță în anul 1970.

Când am plecat în Bărăgan, tată-meu a avut 42 hectare, familia noastră. Când am venit din Bărăgan ne-au împroprietărit cu 3 hectare, 45 arii. Și restul până la 10 hectare cu care e dreptul să se împroprietărească acuma la legile astea cu certificate, cu nu știu ce... vorba vine

până la 10 hectare, ne-a dat acționari la GOSTAT. Deci imaginați-vă din 42 de hectare câte le-a avut nu s-a găsit o posibilitate ca să primească și el 10 hectare.

Toți care am fost pe Bărăgan s-a motivat că pământul nostru, ducându-ne pe Bărăgan, l-a luat IAS-ul și nouă nu ne-a dat. Deci eu la ora actuală am 3 hectare și 45 arii care sunt în urma moștenirii de la tata și 6 la Hoding Comarga Beregsău [pe buze îi apare un surâs nemulțumitor]. Și la ora actuală ne dă pe aceste șase hectare, am primit în anul 1996 un milion șase sute de mii de lei. Imaginați-vă ce recoltă s-a scos, probabil, după câte știm noi cinci-șase la sută din producție ne dă și nouă.

[Când a fost reîmproprietarit cu cele 3 hectare?].

După ce am venit din Bărăgan ne-a împroprietarit pe fiecare cu 3,45 ha, ca după trei-patru ani de zile să se înființeze colectivul și în colectiv n-au putut să intre decât cu 3,45 ha. Cei care au rămas acasă în sat au avut 15 sau 8 ha, bine mersi la ora actuală ei au primit cele 10 ha. Părinții mei au avut 42 ha au primit 3,45 ha, alea care le-au băgat în colectiv, restul în IAS și IAS-ul își bate joc de noi. Tatăl meu a fost un om simplu și care o citit, eu sunt degetul mic pe lângă el, pe lângă cât o citit el. Iarna și pe vremea cât o fost în putere și când o venit din Bărăgan el prefera să citească. A citit foarte mult și datorită acestui fapt a cunoscut multă istorie, istoria i-a plăcut foarte mult. Și printre altele mi-a spus în felul următor: “țăranul indiferent ce regim o trecut peste el, și pe vremea liberalilor și pe vremea țărăniștilor și pe vremea când o fost regele în față (că o fost și Ferdinand la Comloș; a fost o comună care a fost apreciată foarte mult chiar de forurile mari, de aceea au fost oamenii prin Comloș. Am avut din Comloș și scriitori, unul Iulian Grozescu), deci, ce mi-a zis tată-meu, indiferent au trecut, țăranul nu a fost apreciat cu nimic, n-a primit nimic și nici n-a câștigat nimic din toate și a urmat următoarele voturi, următoarele alegeri și iar a fost pe țăran: da! votați-ne pe noi că noi vă ajutam!”. Deci părerea lui și eu rămân adeptul că noi cei de jos nu vom avea niciodată nimic. Toată lumea va avea scaune și... treaba lor cu scaunele lor, dar eu sunt de părere că nu prea mult o să câștigăm noi ai de jos în toate regimurile politice.

[“Ăi de jos” fiind?]

Ăi de jos fiind un simplu muncitor, un simplu țăran, un simplu cetățean român care muncește și nu-i apreciată munca. Părerea mea că nu este apreciată munca acelor ce muncesc, că mulți sunt paraziți, buni, ăia în orice societate se găsesc.

[Care erau relațiile între oameni în Bărăgan?]

Ajutorul, sau mai bine zis colectivitatea oamenilor de acolo a fost extraordinară, unirea. În momentul când s-a dat ordin când i-a obligat să facă casă (din alea de care v-am spus, tip I, II) nu se putea face de o singură familie și atuncea s-au făcut prin rotație 5-6 familii: mama, tata, copilul indiferent, toată lumea lucra. A mers prin rotație azi a făcut casa lui vecinu, peste o săptămână s-a terminat, a venit la ălălalt număr și bineînțeles la toate familiile prin rotație, deci numai prin ajutor, nu se putea acolo individual, individul singur nu putea, numai prin ajutor, asta datorită situației. Toată lumea era binevoitoare sau sufletistă pentru celălalt, nu se putea altfel. Pentru că ăia prima dată au fost anunțați că noi suntem criminali sau știu ce... câte și mai câte. După aceea oamenii din satele vecine și-au dat seama cine suntem și au ajuns (tatăl-meu și mamă-mea) au fost chemați, s-au cunoscut cu o familie de acolo să meargă la ei în sat să-i arate cum se face de exemplu cum se prepară un porc. Cu toate că “băltărețu” lor era ceva de groază, un păr parcă era o perie ridicată cu părul în sus (ceva de domeniul fantasticului) capul și cu botul era cam o treime din lungimea lui. Ei nu știau să-l prepare: îl tăiau bucăți de carne, îl sărau și-l afumau. În momentul când au văzut la noi cum se prepară caltaboșul, cârnațul au rămas uimiți. S-a dus tată-l meu să le arate, au reușit dar... nu ieșea din orătania aia de porc, n-o putut să ieșe nimic. După aceea mamă-mea a pățit o altă fază. De ce? A chemat-o să-i facă și ei pâine. Deportajii și-au făcut cuptoare, grâu fiind, au reușit să macine prin colectivitate s-au dus și au măcinat cu aprobări bineînțeles unde era moară și au făcut pâinea bănățeană, mare, în cuptoare făcute de ei acolo. Bineînțeles că ăia

când au văzut pâinea au rămas tablou, nu știau ce e. De ce? Nu că acum pot să le spun chiar înapoi! dar nu... nu le ieșea. Vă spun sincer mâncau mămăligă cu mujdei, asta era specialitatea casei, da' asta se repeta zilnic. Nu știau altceva. În momentul când a chemat-o pe mamă-mea să-i facă și ei pâine i-a explicat: uite se pune așa, drojdie, se lasă puțin să crească la dospit, după aia se frământă până când aluatul ajunge la calitatea cerută, asta se lasă un timp până creștea, apoi se pune în formă și se bagă în cuptor. Și atunci aia [gazda] care era foarte simplu cuvântul lor de toată ziua: "Lasă coană tot mai bine-i mămăliga cu mujdei". Și nu i-a interesat foarte rar care s-au mai adaptat, dar marea majoritate au rămas la ideile lor: mămăliga cu mujdei hrana lor de bază.

[Ce gătea mama de obicei?]

A, e foarte greu de spus, la ora aia când ne-a dus acolo imaginați-vă ce putea să gătească?! După aceea bineînțeles când au început să se gospodărească... la fermă lucrând.